

Гене́за та еволю́ція кіно́театрів.

Наталія Зенькович, канд. арх., доцент¹, (ORCID: 0000-0003-0373-6868),

¹ Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ, Україна

АНОТАЦІЯ

В статті розглядається генезис, етапи розвитку та становлення кінотеатрів, вплив соціально-економічних особливостей структури суспільства на їх функцію та архітектурно-планувальне рішення.

Ключові слова: мультиплекс, мегаплекс, кінокомплекс

1. ВСТУП

Кінотеатри відносно молодий тип видовищних споруд. З ростом популярності цього виду видовища змінювалась їх місткість, кількість залів, види кінопоказу.

У 1895р. у Парижі в підвалі Гранд-кафе брати Люм'єр вперше демонстрували кінофільм (прибуття поїзду на вокзал) і люди з жахом вибігали з приміщення.

Перші кінофільми, в якості атракціону, демонструвались спочатку у кафе, потім на виставках, магазинах в цілях збільшення відвідувань останніх, потім почали відкриватися невеликі зали з екраном, місцями для глядачів і тапером біля екрану.

За майже 120 років це видовище від унікальної (на той час) розваги стало звичайним явищем, і по суті увійшло в кожен дім. Німе, чорно-біле, рухоме зображення стало кольоровою звуковою стрічкою, що змушує забути нас день сьогоднішній, та дозволяє зануритися в сонм почуттів та подій, не властивих нашому життю.

Невеликі, адаптовані під зали приміщення, з розташованим у центрі кінопроектором та тапером біля екрану були замінені великими, комфортабельними глядацькими залами. Екран став займати більшу частину стіни зала, а його розміри стали залежить від виду проекції. Кінопроектор став стаціонарним та перемістилися за задню стіну зала. Плівкові технології стали переходити на цифрові. Кількість залів в будівлі збільшилась, а їх місткість зменшилась. Самі зали обросли допоміжними приміщеннями: фойє, виставковими залами, підприємствами харчування и т.п.. Змінилися і місця для глядачів. Тепер це не звичайні стільці, а крісла, дивани і навіть ліжка. З'явилися і нові типи - спеціалізовані кінотеатри.

2. МЕТА РОБОТИ

Метою статті є дослідження розвитку та становлення кінотеатрів, впливу соціально-економічних особливостей структури суспільства на їх функцію та архітектурно-планувальне рішення.

3. СУТЬ АНАЛІЗУ

Сучасні кінотеатри підрозділяються на: цілорічні та сезонні (відкриті та закриті); однозальні та багатозальні:

універсальні, спеціалізовані та мультиплекси із звичайним складом приміщень та розширеним

Основним функціональним та композиційним ядром будівлі кінотеатру є глядацький зал, планувальна структура якого складається із зони місць для глядачів та зони демонстрації (екран з естрадою).

Розміри залу визначаються виходячи з умов видимості. Але його довжина не повинна бути більш як 45м для цілорічного показу, і не більш 60м для сезонного. Перевищення складає 12-14см.

Форма залу може бути:

- прямокутна;
- трапецієподібна;
- напівкругла;

Кількість евакуаційних виходів із залу повинно бути не менше двох. Габарити екрану (його пропорції) визначаються системою кінопоказу, залежно від параметрів плівки:

- звичайний екран - 1:1,37;
- широкоекранний – 1:2,35;
- широкоформатний – 1:2,2;
- кашетований – 1:1,66.

Важливою частиною кінотеатру, яка безпосередньо пов'язана із глядацьким залом є комплекс приміщень кінопроекційної. Його слід розташовувати за задній стіною зала, так щоби вісь середнього проектора збігалась з перпендикуляром екрана. Він складається із кінопроекційної (для плівкових апаратів на 3 проектора), перемотувальної, кімнати кіномеханіка, санвузла. Блок приміщень кіноапаратної повинен мати евакуаційний вихід безпосередньо на вулицю та бути відділений від залу капітальною стіною.

Спеціалізовані кінотеатри мають свої особливості. До них відносяться: автомобільні кінотеатри, панорамні (з системою кругового показу), стерео кінотеатри. Автомобільні – розраховуються, як правило на 500 -1500 автомобілів. Екран для такої кількості повинен бути 100х20м(ш) -200х40м(в), а звук подається у кожному машині через портативний гучномовець. Панорамні – круглі в плані, зовнішня окружність розбивається на окремі екрани, підлога плоска, глядач стоїть, тримаючись за ряди перил. Стереодемонстрація (4D) вирішується за рахунок спеціальних окуляр та крісел для глядачів.

Більш детально зупинимося на мультиплексі, як основному типу кінотеатрів на цей час. Кінотеатри з багатьма залами, кожен з яких призначений для невеликої кількості глядачів вперше виникли в США на початку 70 років. Це була відповідь на падіння відвідування в існуючих кінотеатрах, а отож і їх рентабельності. Їх назвали "multiplexes".

Так з'явився багато зальний кінотеатр, з декількома кінозалами на 80-150 місць, що мали, на той час, дуже високий рівень комфорту.

Застосування багатозального кінотеатру дозволяє здійснювати політику гнучкого репертуару: одночасну демонстрацію різних фільмів або демонстрацію одного і того ж фільму у кожному залі, але з інтервалом 30 хвилин. Такий режим роботи закладу давав змогу значно підвищити його рентабельність. Зараз на європейському кіноринку

головним сегментом є кінотеатри з 10 залами і більше. Так, у Франції таких кінотеатрів - 70%, у Великобританії - 65%, Іспанії - 30%, Німеччині - 25%. від загальної кількості кінотеатрів.

Значна популярність багатозальних кінотеатрів привела до створення єдиної міжнародної класифікації типів кінотеатрів за кількістю залів:

- однозальний кінотеатр - singlscreen (моноекран);
- багатозальний кінотеатр - miniplexmultisreen (2-7 залів);
- мультиплекс - multiplex (8-15 залов);
- мегаплекс - megaplex (16 и більш залів);
- кіноплекс – багатозальний кінотеатр у складі торговельно-розважального центру;

Мультиплекс – це багатофункціональний комплекс с декількома, відносно невеликими (на 100-150 місць) залами для демонстрації кінофільмів, який має різноманітний репертуар, сучасне технологічне оснащення та високий рівень комфорту.

Супутній кінопоказу набір послуг у таких комплексах дуже широк: паркінг для машин, гардероб, дитяча кімната, кафе, бар, ресторан і т. п. Окремі кінокомплекси мають спеціалізовані бібліотеки та читальні зали, зони відпочинку, виставочні зали та дискотеки. Така багатофункціональність дозволяє їм становитися центрами молодіжного и сімейного дозвілля. Тому що основна вікова категорія, що відвідує кінотеатри це люди від 14 до 38 років, студенти і молодь с вищою та середньою освітою.

Сучасний кінотеатр повинен мати достатню кількість залів з точки зору демонстрації фільмів.

В основному це 8-12 кінозалів. Оптимальна кількість місць у залі має бути не більш ніж 140 чоловік.

При цьому зали повинні бути запроектовані таким чином, щоб могли б обслуговуватися єдиною кінопроекційною зоною. Такий кіно апаратний комплекс повинен мати сучасні цифрові пристрої кінопоказу, а також спеціалізовані пристрої для перемотки кінострічки. Це дозволяє зменшити кількість обслуговуючого персоналу та домогтися різниці між сеансами не більше 10 хвилин. Цифрові кінопроектори не потребують перезарядки частин фільмокопій і можуть демонструвати фільми будь якої тривалості з одного посту. Склеювати всю фільмокопію в один рулон та демонструвати її з єдиного посту без перезарядки дозволяють спеціальні безперемотувальні пристрої – плеттери (Pletter). Керівництво кіноустановками усіх залів в таких кінотеатрах проводиться централізовано з комп'ютера. А це дозволяє встановлювати у кожному кінозалі єдиний пост кіно проекції (замість трьох по ДБН). Стаціонарні кіноустановки монтуються у спеціально обладнаних приміщеннях – кінопроекційних, забезпечуються високо відбиваючими проекційними кіноекранами, та спеціальним звуковідтворюючим обладнанням. Усі ці технологічні новинки вносять значні зміни та доповнення к умовам до проектування сучасних кінопроекційних.

Різний рівень комфорту вносить зміни також і в планування місць для глядачів. Габарити меблів для глядацьких місць: крісла, м'які крісла, крісла елементами, що трансформуються, диванчики - змінюють відстань між спинками сидінь, ширину місць в осях підлокітників и, відповідно, кількість рядів та місць у них. Тому показник площі на одне місце у глядацькому залі у діючих кінозалах сьогодні складає 1,2-1,4м2/місце і більше (проти 0,9м2/місце по ДБН).

Не варто забувати також, що не менш 3% глядацьких місць, необхідно передбачати для інвалідів на колясках.

Якщо кінозал – серце кінотеатру, то фойє – его обличчя. У фойє, окрім точок харчування розташовуються ігрові автомати, виставки, електронні казино, торговельні кіоски по продажу відеокасет, дисків, плакатів, постерів, книг, футболок та кепі, іграшок-сувенірів по кіношній тематиці. Спеціалісти рекомендують на площі фойє або рядом, влаштовувати гральні зали (наприклад, більярд, боулінг и т. п.), дитячі кімнати, місце для невеликого оркестру, телевізійні монітори.

4. ВИСНОВКИ

Усі ці зміни у функціональній організації діючих кінотеатрів свідчать о том, що умови, викладені у діючих нормативних документах по проектуванню даного вид видовища, не відповідають реальному стану та потребують вивчення та корегування.

А основними тенденціями розвитку кінотеатрів є:

- розширення розважальних та дозвільних функцій, вдосконалення систем показу на основі голографії;
- супровід демонстрації фільмів не тільки звуком, а і запахом, рухом повітря, бризками води і т.п.,
- збільшення кількості залів та одночасно зменшення їх місткості;
- створення кіно комплексів.

Список літератури

- [1] ДБН В.2.2-16-2005 Культурно-видовищні будинки та споруди.
- [2] Зенькович Н.Г., Алемасов М.А. Сучасні кінотеатри та будівельні норми// Архітектурний вісник КНУБА: НАУК.-вироб.збірник. К.: КНУБА, 2019, Вип. 17-18, с.597-602
- [3] Лінда С. Архітектурне проектування громадських будівель та споруд. Навч.посібник.-Львів., вид. «Львівська політехніка», 2010.